GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA
pateikta 2022 m. birželio 2 d.[1]

Byla C-241/21

I. L.
prieš
Politsei- ja Piirivalveamet

(*Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2008/115/EB – Neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – 15 straipsnio 1 dalis – Sulaikymas siekiant įvykdyti išsiuntimo procedūrą – Pagrindai – Papildomų pagrindų nustatymas – Akivaizdus nusikalstamos veikos, dėl kurios būtų atliekamas tyrimas ir taikomos sankcijos, galintys labai apsunkinti išsiuntimo vykdymą, padarymo pavojus“

I. Įvadas

1. *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija) prejudicinis klausimas pateiktas dėl Direktyvos 2008/115/EB[2] 15 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant I. L., Moldovos Respublikos piliečio, kurį *Politsei- ja Piirivalveamet* (Policijos ir pasienio apsaugos tarnyba, Estija, toliau – PPA), įpareigojo išvykti iš Estijos teritorijos, ieškinį dėl sprendimo jį sulaikyti siekiant išsiųsti. Jis ginčija nurodyto pagrindo – kad, jeigu jis iki išsiuntimo liktų laisvėje, esama realaus pavojaus, kad jis padarys nusikalstamą veiką, dėl kurios būtų atliekamas tyrimas ir taikomos sankcijos, galinčios labai apsunkinti išsiuntimo vykdymą, – teisėtumą.

3. Šioje išvadoje nurodysiu priežastis, dėl kurių laikausi nuomonės, kad valstybės narės negali neteisėtai esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymo grįsti pagrindu, susijusiu su tikslu užtikrinti Direktyvoje 2008/115 nurodytos grąžinimo procedūros veiksmingumą, ir pateisinti šio sulaikymo pavojumi, kad ši procedūra bus atidėta dėl rizikos, kad bus įvykdytos veikos, už kurias gresia baudžiamosios sankcijos.

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[2] 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98).

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 7 punkte pasislėpimo pavojus apibrėžiamas kaip situacija, kai „tam tikru atveju esama priežasčių, kurios grindžiamos teisėje apibrėžtais konkrečiais kriterijais, manyti, kad trečiosios šalies pilietis, kuriam turi būti taikoma grąžinimo tvarka, gali pasislėpti“.

5. Šios direktyvos IV skyriuje „Sulaikymas siekiant išsiųsti“ esančio 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Valstybės narės gali sulaikyti trečiosios šalies pilietį, kuriam taikoma grąžinimo tvarka tik tam, kad parengtų grąžinimą ir (arba) įvykdytų išsiuntimo procesą [procedūrą] (nebent konkrečiu atveju gali būti veiksmingai taikomos kitos pakankamos, tačiau švelnesnės priverstinės priemonės), visų pirma, kai:

a) esama pasislėpimo pavojaus, arba

b) atitinkamas trečiosios šalies pilietis vengia pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo proceso [procedūros], arba jiems trukdo.

Sulaikymas turi trukti kuo trumpiau ir būti taikomas tik tol, kol tinkamai vykdomas pasiruošimas išsiuntimui.“

B. Estijos teisė

6. 1998 m. spalio 21 d. *Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus* (Įpareigojimo išvykti iš šalies ir draudimo į ją atvykti įstatymas)[3] 6[8] straipsnis „Užsieniečio pasislėpimo pavojus“ suformuluotas taip:

„Priimant įsakymą išvykti iš šalies arba sulaikant užsienietį vertinamas pavojus, kad jis pasislėps. Esama pavojaus, kad užsienietis pasislėps, jeigu:

1) jis neišvyko iš Estijos ar valstybės narės, kuri yra Šengeno konvencijos šalis, praėjus įsakyme išvykti iš šalies nurodytam savanoriško išvykimo terminui;

2) jis, pateikdamas prašymą leisti teisėtai gyventi Estijoje, prašymą pratęsti gyvenimo šalyje laiką, prašymą suteikti Estijos pilietybę, tarptautinės apsaugos prašymą ar prašymą išduoti asmens tapatybės dokumentus, pateikė neteisingą informaciją arba suklastotus dokumentus;

3) esama pagrįstų abejonių dėl jo tapatybės arba pilietybės;

4) jis kelis kartus padarė tyčinius teisės pažeidimus arba įvykdė nusikalstamą veiką, už kurią jam buvo skirta laisvės atėmimo bausmė;

[3] RT I 1998, 98, 1575, toliau – VSS. Pagrindinėje byloje taikytina 2020 m. birželio 27 d. redakcija (RT I, 2020.06.17, 3), galiojusi iki 2021 m. liepos 14 d.

5) jis nepaisė jam skirtų priežiūros priemonių siekiant užtikrinti įsakymo išvykti iš šalies įvykdymą;

6) jis pranešė [PPA] arba *Kaitsepolitseiamet* (Vidaus saugumo agentūra, Estija) apie savo ketinimą nevykdyti įpareigojimo išvykti iš šalies arba administracinė valdžios institucija padaro tokią išvadą, atsižvelgdama į užsieniečio požiūrį ir elgesį;

7) jis atvyko į Estiją jam nustatyto draudimo atvykti galiojimo laikotarpiu;

8) jis sulaikytas dėl neteisėtai kirstos išorinės Estijos sienos ir neturi leidimo ar teisės gyventi Estijoje;

9) jis be leidimo išvyko iš nurodytos gyvenamosios vietos arba kitos valstybės narės, kuri yra Šengeno konvencijos šalis;

10) užsieniečiui skirtas įsakymas išvykti iš šalies tampa vykdytinas pagal teismo sprendimą.“

7. VSS 7^2 straipsnyje „Įsakymo išvykti iš šalies įvykdymo termino nustatymas“ nurodyta:

„<…>

(2) Galima nenustatyti savanoriško išvykimo iš šalies termino ir nedelsiant įvykdyti įsakymą išvykti iš šalies, jeigu:

1) esama pavojaus, kad užsienietis pasislėps;

<…>

4) užsienietis kelia grėsmę viešajai tvarkai ir nacionaliniam saugumui;

<…>“

8. Pagal VSS 7^3 straipsnio 2 dalį „priverstinis užsieniečio įpareigojimo išvykti iš šalies vykdymas reiškia jo sulaikymą ir jo išsiuntimą iš Estijos“.

9. VSS 15 straipsnyje „Užsieniečio sulaikymas ir išsiuntimo priemonė“ nustatyta:

„(1) Užsienietis gali būti sulaikytas pagal tolesnį 2 punktą, jei šiame įstatyme numatytos priežiūros priemonės negali būti veiksmingai taikomos. Sulaikymas turi atitikti proporcingumo principą ir kiekvienu atveju privaloma atsižvelgti į su užsieniečiu susijusias reikšmingas aplinkybes.

(2) Užsienietis gali būti sulaikytas, jei, taikant šiame įstatyme numatytas priežiūros priemones neužtikrinama, kad bus veiksmingai įvykdytas įpareigojimas išvykti iš šalies, visų pirma, kai:

1) esama pavojaus, kad užsienietis pasislėps;

2) užsienietis nevykdo pareigos bendradarbiauti; arba

3) užsienietis neturi grįžimui reikalingų dokumentų arba delsia juos gauti iš priimančiosios ar tranzito šalies.

<…>“

III. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

10. I. L., Moldovos Respublikos pilietis, gimęs Rusijoje 1993 m., gyveno Estijoje pasinaudojęs vizų režimo išimtimi. 2020 m. spalio 12 d. jis buvo sulaikytas įtarus, kad savo partnerei ir dar vienai nukentėjusiajai sukėlė fizinį skausmą ir sutrikdė sveikatą.

11. 2020 m. spalio 13 d. *Harju Maakohus* (Harjumos pirmosios instancijos teismas, Estija) dėl I. L. priėmė nuosprendį, kuriuo pripažino jį kaltu dėl fizinio smurto, kaip tai suprantama pagal Estijos baudžiamąjį kodeksą, o ne dėl grasinimų nužudyti, kuriais jį kaltino jo partnerė. To teismo sprendimu I. L. buvo paskirta vienų metų vieno mėnesio ir 28 dienų laisvės atėmimo bausmė, vykdymą atidedant dvejiems metams, ir tas teismas posėdžio salėje paleido jį į laisvę.

12. Tą pačią dieną PPA pirma laiko panaikino I. L. leidimą be vizos gyventi šalyje ir nurodė jį sulaikyti *Harju Maakohus* (Harjumos pirmosios instancijos teismas) salėje pagal VSS 15 straipsnio 2 dalies 1 punktą.

13. Šis sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į I. L. požiūrį į jo nusikalstamą veiką ir elgesį po apkaltinamojo nuosprendžio paskelbimo, leidžiančių pagrįstai manyti, kad jis, nepaisant pažado išvykti savanoriškai ir prašymo priimti įsakymą dėl savanoriško išvykimo, gali slėptis, kad nebūtų išsiųstas.

14. Taip pat 2020 m. spalio 13 d. PPA pagal VSS 7^2 straipsnio 1 ir 4 dalis priėmė įsakymą, kad I. L. nedelsiant išvyktų iš Estijos (prireikus, vykdytiną priverstinai), motyvuodama tuo, kad jis gyvena šalyje neteisėtai.

15. 2020 m. spalio 15 d. nutartimi *Tallinna Halduskohus* (Talino administracinis teismas, Estija), tenkindamas PPA prašymą leido I. L. sulaikyti iki jo išsiuntimo dienos, nustatytos vėliausiai 2020 m. gruodžio 15 d. 2020 m. lapkričio 23 d. I. L. buvo išsiųstas iš Estijos į Moldovą.

16. Ši nutartis buvo patvirtinta 2020 m. gruodžio 2 d. *Tallinna Ringkonnakohus* (Talino apeliacinis teismas, Estija) nutartimi, priimta išnagrinėjus I. L. apeliacinį skundą, kuriuo jis prašė panaikinti administracinio teismo nutartį ir nurodyti jį paleisti į laisvę.

17. Gavęs skundą, kuriuo prašoma panaikinti apeliacinio teismo nutartį ir konstatuoti, jog sulaikymas neteisėtas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, pirma, kad sulaikymo nebuvo galima remiantis VSS 15 straipsnio 2 dalies 1 punktu pateisinti tuo, kad I. L. gali pasislėpti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad tokio pavojaus buvimo kriterijai išsamiai išvardyti šio įstatymo 6^8 straipsnyje ir nagrinėjami atsižvelgiant į kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybes. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šio straipsnio 1 ir 4 punktuose nurodytų kriterijų taikymo sąlygos šiuo atveju nėra įvykdytos. Šiuo klausimu jis konstatuoja, kad nebuvo, viena vertus, rašytinio įpareigojimo išvykti iš šalies, nustatant suinteresuoto asmens savanoriško išvykimo terminą, ir, kita vertus, galutinio apkaltinamojo nuosprendžio tuo metu, kai buvo duotas leidimas sulaikyti.

18. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad VSS 6^8 straipsnio 6 punktas taip pat netaikytinas, nes iš vykdant įsakymo išvykti iš šalies priėmimo procedūrą per apklausą gautų suinteresuotojo asmens pareiškimų negalima automatiškai daryti išvados, kad jis ketina nevykdyti administracinio akto, nebent būtų kitų aplinkybių, rodančių pavojų, jog jis slėpsis, kad nebūtų išsiųstas. Pasislėpimo pavojaus negalima pateisinti ir iš suinteresuoto asmens per administracinio teismo posėdį pareikšto noro pasiimti pas partnerę likusių daiktų ir paprašyti darbdavio sumokėti darbo užmokestį už atliktą darbą.

19. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog neatmestina, kad aptariama situacija gali atitikti, pavyzdžiui, Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą pagrindą, kuris nebuvo visiškai pažodžiui perkeltas VSS 15 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktais, bet suinteresuoto asmens teisės negali būti apribotos remiantis šia direktyva, net jeigu jos poveikis yra tiesioginis.

20. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad I. L. sulaikymo teisėtumas priklauso nuo to, kaip aiškinama VSS 15 straipsnio 2 dalis, kurios 1–3 punktuose išvardyti tokio sulaikymo pagrindai, įvadine formuluote „visų pirma, kai“. Atsižvelgdamas į šią formuluotę ir manydamas, kad kalbama apie pagrindų, kurie nurodyti kaip pavyzdžiai, sąrašą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad I. L. sulaikymas gali būti grindžiamas bendrąja sąlyga, nustatyta VSS 15 straipsnio 2 dalyje. Taigi šis sulaikymas pateisinamas tuo, jog nebūtų užtikrinama, kad bus „veiksmingai įvykdytas įpareigojimas išvykti iš šalies“. Šios priemonės teisėtumas turėtų būti vertinamas ir vadovaujantis šio straipsnio 1 dalyje nurodytais principais.

21. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, jog atsižvelgiant į tai, kad pagrindinėje byloje aptariami neseni įvykiai, taip pat į I. L. padarytos nusikalstamos veikos pobūdį, buvo pakankamas pagrindas manyti, kad jis gali vėl mėginti išspręsti konfliktą su partnere. Todėl, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, buvo realus pavojus, kad I. L., būdamas laisvėje, prieš išsiuntimą padarys nusikalstamą veiką. Tačiau šios veikos konstatavimas, sankcijos už jos skyrimas ir, prireikus, paskirtos bausmės vykdymas lemtų tai, kad išsiuntimas būtų atidėtas neapibrėžtam laikui, taigi įvykdyti išsiuntimą būtų daug sunkiau. Be to, atsižvelgiant į I. L. asmeninę ir materialinę padėtį, išsiuntimo įvykdymo nebuvo įmanoma taip pat veiksmingai užtikrinti VSS 10 straipsnio 2 dalyje nurodytomis priežiūros priemonėmis.

22. Vis dėlto, kadangi VSS 15 straipsniu perkeliama Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl jos aiškinimo, nes Teisingumo Teismas dar nėra nusprendęs dėl to, ar turi būti įvykdyta viena iš šioje nuostatoje nurodytų sąlygų, o gal tikslo užtikrinti veiksmingą išsiuntimo įvykdymą gali pakakti sulaikymui pateisinti, jei, esant realiam pavojui, kad atitinkamas asmuo padarys nusikalstamą veiką, gali būti daug sunkiau įvykdyti išsiuntimą.

23. Šiomis aplinkybėmis *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Direktyvos 2008/115] 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį reikia aiškinti taip, kad valstybės narės gali sulaikyti trečiosios šalies pilietį, kai kyla realus pavojus, kad šis asmuo, būdamas laisvėje, prieš išsiuntimą padarys nusikalstamą veiką ir tuomet dėl šios veikos tyrimo ir paskirtos sankcijos gali būti daug sunkiau įvykdyti išsiuntimą?“

24. Estijos ir Ispanijos vyriausybės bei Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. Šios šalys per 2022 m. kovo 17 d. įvykusį posėdį pateikė ir žodines pastabas.

IV. Analizė

25. Prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad neteisėtai esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymas gali būti pateisinamas, jei kyla realus pavojus, kad jis padarys nusikalstamą veiką, dėl kurios gali būti sunkiau įvykdyti jo išsiuntimą.

26. Šis klausimas kyla prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui konstatavus, kad siekiant pateisinti suinteresuoto asmens sulaikymą esant pagrindinėje byloje susiklosčiusiai situacijai negalima remtis VSS nurodytu pasislėpimo pavojumi.

27. Atsižvelgdamas į Estijos [4] ir Ispanijos [5] vyriausybių rašytines pastabas šiuo klausimu, primenu, viena vertus, kad Teisingumo Teismas neturi abejoti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atliktu faktų vertinimu ir nacionalinės teisės aiškinimu [6].

28. Kita vertus, diskusijos negali būti susijusios ir su Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies b punkto taikymu, nes pagal teisinio saugumo principą draudžiama, kad direktyvomis savaime galėtų būti sukurtos privačiam asmeniui tenkančios pareigos [7]. Taigi pačia direktyva negalima remtis jo atžvilgiu [8]. Vis dėlto tokia išvada neturi įtakos reikalavimui, kad valstybės narės valdžios institucijos, taikydamos nacionalinę teisę, turi ją aiškinti kiek įmanoma labiau atsižvelgdamos į direktyvų tekstą ir tikslus, kad būtų pasiektas šiomis direktyvomis siekiamas rezultatas, taigi minėtos valdžios institucijos gali remtis Sąjungos teisę atitinkančiu nacionalinės teisės aktų aiškinimu asmenų atžvilgiu [9].

29. Tačiau dėl priežasčių, susijusių su Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos taikymo sritimi, kurias išdėstysiu toliau, valstybės narės turi tiksliai apibrėžti sulaikymą pateisinančius pagrindus, neatsižvelgiant į tai, ar jie nurodyti šioje direktyvoje.

A. Dėl Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalyje nurodytų sulaikymo pagrindų išsamumo

30. Kaip ir visos šalys, kurios pateikė pastabas, esu tos nuomonės, kad, remiantis šios nuostatos formuluote, manytina, jog Direktyvoje 2008/115 kaip pavyzdžiai nurodyti pagrindai, leidžiantys sulaikyti asmenį, kuriam taikoma grąžinimo procedūra. Šie pagrindai – tai pasislėpimo pavojus arba pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo procedūros vengimas arba trukdymas ją vykdyti. Mano

4 Estijos vyriausybė mano, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas dėl atitinkamo asmens pasislėpimo pavojaus nebuvimo nepateisinamas.

5 Ispanijos vyriausybė pabrėžia, kad, jos nuomone, remiantis Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytu pagrindu sulaikymas nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis leistinas.

6 Žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimą *Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg)* (C-303/20, EU:C:2021:479, 25 punktas).

7 Priešingai, dėl šios direktyvos 16 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio, žr. 2022 m. kovo 10 d. Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (C-519/20, toliau – Sprendimas *Landkreis Gifhorn*, EU:C:2022:178, 100 punktas).

8 Žr. 1986 m. vasario 26 d. Sprendimą *Marshall* (152/84, EU:C:1986:84, 48 punktas) ir 2004 m. spalio 5 d. Sprendimą *Pfeiffer ir kt.* (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 108 punktas).

9 Žr. 2007 m. liepos 5 d. Sprendimą *Kofoed* (C-321/05, EU:C:2007:408, 42 ir 45 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) ir 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *N Luxembourg 1 ir kt.* (C-115/16, C-118/16, C-119/16 ir C-299/16, EU:C:2019:134, 114 ir 115 punktai).

manymu, pakanka pažymėti, kad prieš išvardijant pagrindus šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose [10] vartojamas žodžių junginys „visų pirma“, aiškiai reiškiantis, kad minėtų pagrindų sąrašas nėra išsamus.

31. Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimą pateisina Direktyvos 2008/115 tikslas – joje valstybėms narėms nustatyta pareiga imtis būtinų priemonių siekiant užtikrinti neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimą [11].

32. Šią Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies taikymo srities analizę patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su Direktyvos 2013/33/UE [12] 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos aiškinimu, pagal kurį kiekvienas iš šioje nuostatoje išsamiai išvardytų pagrindų, galinčių pateisinti tarptautinės apsaugos prašytojo sulaikymą, atitinka konkretų poreikį ir yra savarankiškas [13].

33. Tas pats taikytina ir Reglamento Nr. 604/2013 [14] 28 straipsnio 1 ir 2 dalims, kuriose nurodytas vienintelis sulaikymo pagrindas – didelis pavojus, kad atitinkamas asmuo pasislėps [15].

34. Todėl valstybės narės gali nustatyti kitus sulaikymo pagrindus nei nurodytieji Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalyje, ir apibrėžti jų taikymo kriterijus, su sąlyga, kad jie atitiktų šia direktyva siekiamus tikslus.

35. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nuolat primena, kad minėta direktyva siekiama suformuoti veiksmingą išsiuntimo ir repatriacijos politiką, visapusiškai atsižvelgiant į pagrindines teises ir gerbiant atitinkamų asmenų orumą [16].

36. Teisingumo Teismas taip pat pabrėžia, kad bet koks pagal minėtą direktyvą taikomas sulaikymas yra griežtai reglamentuotas jos IV skyriaus nuostatose, siekiant užtikrinti, viena vertus, taikomų priemonių ir siekiamų tikslų proporcingumas ir, kita vertus, atsižvelgimas į atitinkamų trečiųjų šalių piliečių pagrindines teises [17].

[10] Dėl versijos estų kalba atitikties versijoms kitomis kalbomis žr., be kita ko, versijas vokiečių, ispanų, italų, lenkų ir anglų kalbomis, kurias galėjau patikrinti. Taip pat žr. 2017 m. lapkričio 16 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2017/2338 dėl bendro „Grąžinimo vadovo“ valstybių narių kompetentingoms institucijoms, vykdančioms su grąžinimu susijusias užduotis (OL L 339, 2017, p. 83, pirmiausia p. 140, 14.1 punkto 1 ir 2 dalys, toliau – „Grąžinimo vadovas“), kurioje patikslinama, kad „šios dvi konkrečios aplinkybės[, nurodytos Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose,] atspindi pagrindinius praktiškai pasitaikančius atvejų scenarijus, kurie pateisina sulaikymą rengiantis grąžinti ir jį vykdant bei vykdant išsiuntimo procedūrą“.

[11] Žr. 2021 m. vasario 24 d. Sprendimą *M ir kt.* (Perdavimas valstybei narei) (C-673/19, EU:C:2021:127, 28 punktas).

[12] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96).

[13] Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas)* (C-808/18, EU:C:2020:1029, 168 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[14] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31), vadinamas „reglamentu „Dublinas III““.

[15] Žr. 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendimą *Khir Amayry* (C-60/16, EU:C:2017:675, 25 punktas). Teisingumo Teismas priminė, jog valstybės narės negali sulaikyti asmens tam, kad būtų užtikrintos perdavimo procedūros pagal šį reglamentą vien dėl to, kad jam taikoma šiame reglamente nustatyta procedūra.

[16] Žr., be kita ko, Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (39 punktas), taip pat mano išvadą, pateiktą 2022 m. kovo 3 d. byloje *Sofiyska rayonna prokuratura ir kt.* (Iš šalies išsiųstam kaltinamajam iškelta byla) (C-420/20, EU:C:2022:157, 80 ir 81 punktai).

[17] Žr. Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (40 punktas).

37. Būtent šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį atitinka nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias siekiant pagrįsti sulaikymą tik nurodomas tikslas užtikrinti veiksmingą įpareigojimo išvykti iš šalies įvykdymą, be kita ko, nenumačius konkretaus kriterijaus.

B. Dėl kiekvienos valstybės narės nustatomų sulaikymo pagrindų

38. Direktyvoje 2008/115 nesant patikslinimų dėl apribojimų, susijusių su kitais pagrindais, kuriuos gali nustatyti valstybės narės, papildydamos šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje nurodytus pagrindus arba juos pritaikydamos, atsakymas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą išplaukia iš teleologinio šios nuostatos aiškinimo, leidžiančio nustatyti taikytinus principus ir jų įgyvendinimo sąlygas.

39. Mano manymu, valstybės narės turi vadovautis keliais principais. Pirma, reikalavimas, nurodytas pačioje Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies pradžioje, iš esmės taikyti kaip galima švelnesnes priverstines priemones, atspindi Sąjungos teisės aktų leidėjo norą, išreikštą šios direktyvos 16 konstatuojamojoje dalyje, griežtai riboti sulaikymo atvejus[18]. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad „Direktyva 2008/115 įvestos grąžinimo procedūros etapų eiga yra laipsniškai priimtinos priemonės, kurių reikia imtis siekiant įvykdyti sprendimą grąžinti – nuo priemonės, kuria paliekama daugiausia laisvės grąžintinam asmeniui, t. y. suteikiamas terminas savanoriškai išvykti iš šalies, iki priemonių, kurios labiausiai ją apriboja, t. y. sulaikymas specialiame centre; proporcingumo principo turi būti laikomasi visuose etapuose“[19].

40. Taigi tik tuo atveju, jeigu dėl suinteresuoto asmens elgesio, įvertinus kiekvieną konkretų atvejį, gali kilti pavojus sprendimo grąžinti vykdymui jį išsiunčiant, valstybės narės gali apriboti jo laisvę ir jį sulaikyti[20], privalėdamos atsižvelgti į objektyvius kriterijus[21].

41. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad „kai neteisėtai šalyje esantį trečiosios šalies pilietį nurodoma sulaikyti siekiant išsiųsti, šis sulaikymas skirtas tik grąžinimo procedūros veiksmingumui užtikrinti ir juo nesiekiama jokio baudžiamojo tikslo“[22].

[18] Dėl principo, pagal kurį sulaikymas laikomas kraštutiniu atveju taikoma priemone, žr. nuorodas į įvairius Europos institucijų priimtus teisės aktus, primintus mano išvadoje, pateiktoje byloje Landkreis Gifhorn (C-519/20, EU:C:2021:958, 34 punktas). Taip pat žr. 2018 m. gruodžio 19 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucijos priedą „Pasaulinis susitarimas dėl saugios, tvarkingos ir teisėtos migracijos“, taip pat vadinamą „Marakešo susitarimu“, kuriame valstybės raginamos „taikyti migrantų sulaikymą tik kaip kraštutinę priemonę ir ieškoti kitų alternatyvų“ (13 tikslas).

[19] 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimas *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 41 punktas). Taip pat žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija (Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimas)* (C-808/18, EU:C:2020:1029, 248 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[20] Žr. Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[21] Žr. 2020 m. liepos 2 d. Sprendimą *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 38 punktas).

[22] Sprendimas *Landkreis Gifhorn* (38 punktas).

42. Antra, sprendimui sulaikyti, kuris reiškia didelį teisės į laisvę, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnyje, suvaržymą [23], taikomos griežtos garantijos, t. y. jis turi atitikti teisinio pagrindo buvimo, aiškumo, numatomumo, prieinamumo ir apsaugos nuo savivalės reikalavimus [24]. Taigi tam, kad taikoma laisvės atėmimo priemonė atitiktų šiuos reikalavimus, reikia, kad ji nebūtų siejama su jokiu valdžios institucijų nesąžiningumo ar apgaulės elementu [25].

43. Dėl pasislėpimo pavojaus Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad objektyvūs kriterijai, kurie turi būti nustatyti nacionalinėje teisėje, siekiant, kad atitinkamos valdžios institucijos galėtų nustatyti tokio pavojaus buvimą, suteikia būtinas garantijas, iš anksto nubrėžiant tam tikras šios diskrecijos ribas. Todėl šie kriterijai turi būti nustatyti privalomąją galią turinčiu aktu, kurio taikymą galima numatyti [26].

44. Trečia, Teisingumo Teismas 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendime *Kadzoev* [27] nusprendė, kad galimybė sulaikyti asmenį viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo sumetimais negali būti grindžiama Direktyva 2008/115 [28].

45. Tiesa, kaip pabrėžė Estijos vyriausybė, toks aiškinimas pateiktas konkrečiu atveju, susijusiu su sulaikymo trukme, kai nėra pagrįstos asmens išsiuntimo tikimybės, todėl dingsta sulaikymo priežastis. Vis dėlto Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendimas atmesti tokius pagrindus buvo suformuluotas apskritai. Jis grindžiamas griežtu asmens laisvės suvaržymo ribojimu, atsižvelgiant į kitas Direktyvos 2008/115 nuostatas, kuriose, kitaip nei šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalyje, nurodytas su viešąja tvarka susijęs pagrindas [29].

46. Mano manymu, iš mano primintos privalomos bendros sistemos jau galima daryti išvadą, kad valstybės narės gali papildyti Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies nuostatas, nurodydamos kitus tiksliai įstatyme apibrėžtus sulaikymo pagrindus, grindžiamus objektyviais, konkrečiais, realiais ir aktualiais elementais [30].

47. Mano nuomone, šie įrodinėjimo reikalavimai gali būti kildinami ir iš šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto sulaikymo pagrindo, t. y. pasislėpimo pavojaus, kaip jis apibrėžiamas šios direktyvos 3 straipsnio 7 punkte, taip pat iš jos 15 straipsnio 1 dalies b punkte

[23] Žr. Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (41 punktas).

[24] Žr. 2017 m. kovo 15 d. Sprendimą *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 38 ir 40 punktai), taip pat 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *JZ (Laisvės atėmimo bausmė draudimo atvykti atveju)* (C-806/18, EU:C:2020:724, 41 punktas); pastarasis sprendimas – tai paskiausias sprendimas, kuriame cituojamas 2013 m. spalio 21 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Del Río Prada prieš Ispaniją* (CE:ECHR:2013:1021JUD 004275009, 125 punktas), kuriuo paprastai remiasi Teisingumo Teismas. Dėl nuolatinio priminimo Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su trečiųjų šalių piliečių grąžinimo procedūra, apie griežtą sulaikymo ribojimą siekiant užtikrinti atsižvelgimą į jų pagrindines teises, žr., be kita ko, 2011 m. balandžio 28 d. Sprendimą *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 42 punktas), 2014 m. birželio 5 d. Sprendimą *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 55 punktas) ir 2016 m. birželio 7 d. Sprendimą *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408, 62 punktas), taip pat Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[25] Žr., be kita ko, 2017 m. kovo 15 d. Sprendimą *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 39 punktas).

[26] Žr. 2017 m. kovo 15 d. Sprendimą *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 41 ir 42 punktai), kuriame sąvoka „pasislėpimo pavojus“ aiškinama remiantis apibrėžtimi, pateikiama Reglamento Nr. 604/2013 2 straipsnio n punkte, kuriame dėl objektyvių pasislėpimo pavojaus kriterijų apibrėžimo daroma nuoroda į nacionalinę teisę. Jo formuluotė iš esmės yra identiška Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 7 punkte pateikiamos apibrėžties formuluotei.

[27] C-357/09 PPU, EU:C:2009:741.

[28] Žr. šio sprendimo 70 punktą.

[29] Direktyvoje 2008/115 su viešąja tvarka ar nacionaliniu saugumu susiję pagrindai aiškiai nurodyti 6 straipsnio 2 dalyje, kalbant apie sprendimą grąžinti, 7 straipsnio 4 dalyje, susijusioje su atsisakymo sąlygomis ar savanoriško išvykimo termino sutrumpinimu (žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimą *Zh. ir O.* (C-554/13, EU:C:2015:377, 50–52 punktai, taip pat 60 ir 62 punktai)), ir 11 straipsnio 2 ir 3 dalyse, susijusiose su draudimais atvykti.

[30] Šiuo klausimu žr. „Grąžinimo vadovą“ (p. 92 ir 93), kuriame nurodyti kriterijai, galintys reikšti pasislėpimo pavojaus buvimą, ir primenama, kad valstybės narės gali nacionalinės teisės aktuose nurodyti tam tikras objektyvias aplinkybes, laikomas nuginčijamąja prezumpcija.

nurodyto sulaikymo pagrindo, t. y. to, kad atitinkamas asmuo „vengia“ pasirengimo grąžinimui ar išsiuntimo procedūros arba tam „trukdo“. Tokia formuluotė reiškia, kad šis pavojus turi būti akivaizdus ir nustatytas. Taigi nebuvo numatyta atsižvelgti tik į atitinkamo asmens ketinimą, nesant apčiuopiamų įrodymų.

48. Iš tikrųjų pripažįstant, kad dėl neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymo gali būti sprendžiama remiantis neaiškiais pagrindais, kurie nėra grindžiami objektyviais kriterijais, nustatytais privalomąją galią turinčiu aktu, kurio taikymą galima numatyti, būtų prieštaraujama teisinio saugumo principui.

49. Todėl pritariu Komisijos požiūriui, pagal kurį VSS 15 straipsnio 2 dalies pirmas sakinys nėra pakankamas teisinis pagrindas sulaikymui pateisinti.

50. Iš tikrųjų ši nuostata suformuluota taip: „Užsienietis gali būti sulaikytas, jei, taikant šiame įstatyme numatytas priežiūros priemones *neužtikrinama, kad bus veiksmingai įvykdytas įpareigojimas išvykti iš šalies*, visų pirma, kai <…>[31]. Taigi ši nuoroda į neužtikrinimą, kad bus veiksmingai įvykdytas įpareigojimas išvykti iš šalies, nereiškia, kad apibrėžiamas konkretus sulaikymo pagrindas, kaip antai pasislėpimo pavojus ar tai, kad užsienietis nebendradarbiauja, – šie pagrindai kaip pavyzdžiai nurodomi toliau šiame sakinyje, atitinkamai 1 ir 2 punktuose. Šiuo teiginiu tik pakartojama esminė sulaikymo priemonės taikymo sąlyga, jau nurodyta VSS 15 straipsnio 1 dalyje, t. y. priežiūros priemonių neveiksmingumas siekiant užtikrinti nurodymo grąžinti įvykdymą.

51. Be to, tai, jog esama didelio pavojaus, kad atitinkamas asmuo prieš jo išsiuntimą padarys nusikalstamą veiką, negali kompensuoti šio bendro pobūdžio sulaikymo pagrindo nekonkretumo.

52. Viena vertus, toks kriterijus neturi teisinio pagrindo. Požiūrio, kad kiekvieno konkretaus atvejo išnagrinėjimo pakanka siekiant pateisinti sulaikymą remiantis siekiamu tikslu, kaip per posėdį teigė Ispanijos vyriausybė, pritardama Estijos vyriausybės argumentams, negalima palaikyti, nes tai reikštų Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos papildymą nauju sulaikymo pagrindu, nesilaikant teisinio saugumo reikalavimo[32].

53. Kita vertus, sąvoka „*nusikalstamos veikos padarymo pavojus*“ prieš išsiuntimą, pateisinantis sulaikymą, kelia rimtų klausimų.

54. Mano manymu, pabrėžtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs ne su nusikalstama veika, kurią atitinkamas asmuo padarė ar galėjo būti padaręs, o su nusikalstama veika, kuri galėtų būti padaryta. Taigi kalbama apie tikimybę, kad nusikalstama veika gali būti padaryta netolimoje ateityje.

[31] Išskirta mano.

[32] Nors sprendimai sulaikyti turi būti priimami kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiant į atitinkamo asmens elgesį, vis dėlto juos priimant reikia vadovautis objektyviais kriterijais. Žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 274 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), taip pat Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (37 punktas).

55. Šis atvejis labai skiriasi nuo tų, kuriais remdamasis Teisingumo Teismas priėmė sprendimus vykstant baudžiamajam procesui (tyrimo arba teisminio nagrinėjimo stadijoje), be kita ko, nustatydamas griežtus reikalavimus [33], ir kuriais daroma prielaida, kad baudžiamoji veika jau padaryta. Mano nagrinėjamo atvejo supratimu, taip pat nekalbama apie tai, kad kaip kriterijus nustatytinas pasiruošimo nusikalstamos veikos padarymui veiksmų ar konkrečių požymių, kad atitinkamas asmuo kelia didelį pavojų trečiųjų asmenų gyvybei ir sveikatai arba konkrečiam turtui, buvimas [34].

56. Pažymėtina, pirma, jog Estijos valdžios institucijų nurodytu pagrindu siekiama užkirsti kelią ne tam, kad suinteresuotas asmuo išvengtų išsiuntimo priemonės, o tik tam, kad šios priemonės vykdymas būtų atidėtas arba sunkesnis dėl patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už padarytą nusikalstamą veiką [35]. Iš tikrųjų tokiu atveju atitinkamas asmuo liktų kompetentingų valdžios institucijų žinioje. Be to, mano manymu, sunku įsivaizduoti – net jei tai nėra neįmanoma, – kad šis asmuo atskleistų ketinimą padaryti nusikalstamą veiką siekdamas vien sutrukdyti jo išsiuntimą. Būtent dėl to manau, kad Ispanijos vyriausybės siūlymui remtis Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies b punktu, pateiktam jos rašytinėse pastabose, negalima pritarti.

57. Antra, nėra nieko subjektyvesnio kaip socialinės normos, už kurią gresia baudžiamoji atsakomybė, pažeidimo *pavojus*, su kuriuo gali susidurti kiekvienas asmuo, net jei bausmė už ankstesnę nusikalstamą veiką jau buvo paskirta ar įvykdyta. Mano manymu, nusikalstamos veikos padarymo ir net recidyvo pavojus, yra spėjamojo pobūdžio, jei nėra grindžiamas faktinėmis aplinkybėmis, kitaip nei, pavyzdžiui, pasislėpimo ar trukdymo išsiuntimui pavojus. Vertinti nusikalstamos veikos padarymo pavojaus tikimybę, kaip rašytinėse pastabose siūlė Komisija, arba nusikalstamos veikos sunkumą, kaip per posėdį nurodė mananti Ispanijos vyriausybė, mano nuomone, neatitinka teisinio saugumo reikalavimų, be to, nėra reikšmingas, jei nėra grindžiamas konkrečiais kriterijais bei svarbiais ir nuosekliais įrodymais.

58. Tačiau išklausius žodines pastabas, pateiktas atsakant į Teisingumo Teismo klausimus, susijusius su kriterijų apibrėžimu, buvo galima konstatuoti ir tai, kad sunku nurodyti bendrąsias taisykles. Šiomis aplinkybėmis pavojaus arba didelės recidyvo grėsmės buvimą išsiuntimo stadijoje, mano manymu, turi vertinti ne institucija, atsakinga už grąžinimo vykdymą, o institucija, kuri vykdo baudžiamosios srities procedūras.

[33] Žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimą *Zh. ir O.* (C-554/13, EU:C:2015:377, 50–52 punktai, taip pat 60 ir 62 punktai) dėl Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 4 dalies, susijusios su sąlygomis, kai nesuteikiamas laikotarpis savarankiškai išvykti arba suteikiamas trumpesnis toks laikotarpis, tarp kurių – pavojaus viešajai tvarkai buvimas, išaiškinimo. Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „pavojus viešajai tvarkai“ reiškia, jog, *be socialinės tvarkos sutrikdymo, kurį sukelia bet koks įstatymo pažeidimas*, kyla reali, faktinė ir pakankamai rimta grėsmė pagrindiniam visuomenės interesui (60 punktas). Be to, jis patikslino, kad siekiant įvertinti šią grėsmę, kai *atitinkamas trečiosios šalies pilietis įtariamas padaręs* pagal nacionalinę teisę baudžiamą *nusikalstamą veiką arba už ją nuteistas baudžiamąja tvarka*, tokios veikos pobūdis, sunkumo laipsnis ir nuo jos padarymo praėjęs laikas gali būti svarbūs veiksniai (62 punktas). Dėl su tokia grėsme susijusio reikalavimo norint pateisinti sulaikymą siekiant išsiųsti apgyvendinant įkalinimo įstaigoje taip pat žr. 2020 m. liepos 2 d. Sprendimą *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 45 ir 46 punktas).

[34] Dėl tikimybės, kad gali būti surengtas teroristinis išpuolis, įvertintos sprendimo išsiųsti priėmimo stadijoje, kaip pavyzdį žr. 2020 m. liepos 2 d. Sprendimą *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 14 ir 15 punktai).

[35] Vadovaujantis tokia logika galėtų būti pateisinamas sulaikymas ir dėl kitų pasikartojančių priežasčių, pavyzdžiui, savižudybės pavojaus ar bet kurio kito numanomo rimto pavojaus sveikatai, dėl kurio atitinkamas asmuo galėtų būti hospitalizuotas ilgesniam ar trumpesniam laikui, ir jo išsiuntimas būtų nuolat atidedamas.

59. Trečia, būtinas budrumas, kad nebūtų apeitas pateisinimo, grindžiamo viešosios tvarkos sumetimais, draudimas, nes, be kita ko, šis vertinimas atliekamas priimant sprendimą suteikti savanoriško išvykimo laikotarpį [36].

60. Šioje byloje taip buvo I. L. atveju. Jo konkreti situacija taip pat iliustruoja galimą veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti vykdant sulaikymo procedūrą, ir tų, kurie susiję su baudžiamuoju procesu, painiojimą. Iš tikrųjų būtent I. L. grasinimais nužudyti savo partnerę, nors jis nebuvo nuteistas už tokią veiką, buvo pagrįstas prašymas sulaikyti. Be to, nepatikslinama, ar baudžiamųjų bylų teismas dėl nukentėjusios nustatė recidyvo prevencijos priemones.

61. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, esu tos nuomonės, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomas VVS 15 straipsnio 2 dalies aiškinimas, grindžiamas didelio pavojaus, kad trečiosios šalies pilietis iki išsiuntimo gali padaryti nusikalstamą veiką, buvimu, neatitinka Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 1 dalies.

62. Atsižvelgdamas į šalių per posėdį išreikštą susirūpinimą, visiškai suprantu tokios analizės, grindžiamos reikalavimu įstatyme apibrėžti konkrečius kriterijus, praktines pasekmes, kai, nesant baudžiamųjų bylų teismo sprendimo, numatančio arba lemiančio atitinkamo trečiosios šalies piliečio grąžinimą [37], baudžiamosios teisės pažeidimai gali būti be galo daromi vienas po kito. Mano manymu, valstybės narės turėtų galėti įveikti tokius sunkumus pasitelkdamos tiek baudžiamąsias, tiek socialines sistemas.

63. Man atrodo įmanoma, kad, viena vertus, kalbant apie baudžiamąją sritį, nukentėjusiojo ar asmens, kuriam gresia pavojus, apsaugos priemonės galėtų turėti atgrasantį poveikį nusikalstamos veikos vykdytojui, ypač sutuoktinio smurto atvejais, dėl kurių daugelyje valstybių narių yra taikomos prevencinės priemonės.

64. Kita vertus, šios priemonės paprastai turi pranašumą, nes yra derinamos su įvairiomis socialinės paramos formomis, kurios reiškia alternatyvą sulaikymui [38]. Be to, tokia tvarka galėtų užtikrinti, kad išsiuntimo procedūra būtų vykdoma gerbiant atitinkamų asmenų orumą [39], jeigu, kaip nagrinėjamu atveju, asmuo nurodo būtinybę pasiimti asmeninius daiktus ir gauti nesumokėtą darbo užmokestį.

[36] Žr. šios išvados 44 ir 45 punktus. Be to, šį klausimo aspektą Komisija apžvelgė „Grąžinimo vadove“ (p. 140, 3 punktas). Jame patikslinama, kad „[Direktyvos 2008/115] 15 straipsniu nesiekiama ginti visuomenės nuo asmenų, kurie kelia grėsmę viešajai tvarkai ar saugumui. Teisėto tikslo ginti visuomenę klausimas veikiau turėtų būti sprendžiamas kitais teisės aktais, visų pirma baudžiamosios teisės, [administracinės teisės] bei teisės aktais dėl teisėto buvimo nutraukimo su viešąja tvarka susijusiais sumetimais. <…> Jei iš ankstesnio atitinkamo asmens elgesio galima daryti išvadą, kad asmuo galbūt nesilaikys teisės aktų reikalavimų ir vengs būti grąžintas, tai gali pateisinti sprendimą, kad esama pasislėpimo pavojaus“.

[37] Šiuo klausimu primintina, kad pagal Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šios direktyvos trečiųjų šalių piliečiams, kurie grąžinami pagal nacionalinę teisę vykdant baudžiamosios teisės sankciją arba tai yra baudžiamosios teisės sankcijos taikymo pasekmė, arba kuriems taikomos ekstradicijos procedūros. Per posėdį Estijos Respublika nenurodė Teisingumo Teismui, kad ji pasinaudojo šia galimybe.

[38] Vis dėlto Estijos Respublika nepateikė informacijos į Teisingumo Teismo šiuo aspektu raštu pateiktą klausimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik pažymėjo, kad „atsižvelgiant į aplinkybes, susijusias su individualiu apelianto statusu (amžius, sveikatos būklė), jo elgesiu ir jo situacija (ryšiai su Estija, nuolatinės gyvenamosios vietos nebuvimas), kitos priežiūros priemonės (VSS 10 straipsnio 2 dalis) neleido taip pat veiksmingai užtikrinti išsiuntimo įvykdymo“.

[39] Dėl šio reikalavimo žr. Direktyvos 2008/115 2 konstatuojamąją dalį ir, be kita ko, Sprendimą *Landkreis Gifhorn* (39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

V. Išvada

65. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Riigikohus* (Aukščiausiasis Teismas, Estija) pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse 15 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, kad neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymas galėtų būti grindžiamas būtinybe užtikrinti veiksmingą išsiuntimo įvykdymą, nesant teisės aktų nuostatos, atitinkančios aiškumo, numatomumo, prieinamumo ir ypač apsaugos nuo savivalės reikalavimus bei numatančios, kad sulaikymas gali būti pateisinamas būtinybe išvengti nusikalstamos veikos padarymo.